

Sygn. akt: IV U 520/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 listopada 2017r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie - IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: SSO Agnieszka Kowal

Protokolant: protokolant sądowy Marta Szmela

po rozpoznaniu w dniu 15 listopada 2017r. w Rzeszowie

sprawy z wniosku B. O.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J.

o rekompensatę

na skutek odwołania B. O.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J.

z dnia 31.03.2017r., znak: (...)

I. zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J. z dnia 31.03.2017r., znak: (...)w ten sposób, że przyznaje wnioskodawczyni B. O. prawo do rekompensaty,

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J. na rzecz wnioskodawczyni B. O. kwotę 180,00 zł (słownie: sto osiemdziesiąt złotych 0/100) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.-

SSO Agnieszka Kowal

Sygn. akt IV U 520/17

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 15 listopada 2017 r.

Decyzją z dnia 31 marca 2017 r. znak: (...)Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J., odwołując się do treści przepisów ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS i ustawy z 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych, przyznał B. O. prawo do emerytury w kwocie zaliczkowej, poczynając od 1 marca 2017 r. tj. od miesiąca złożenia wniosku. Do obliczenia emerytury przyjęto kwotę składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji składek i kapitału początkowego zewidencjonowanych na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przyznano świadczenie. Wypłatę emerytury zawieszono z uwagi na kontynuowanie przez wnioskodawczynię zatrudnienia.

Zakład odmówił jednocześnie B. O. prawa do rekompensaty za okres pracy w warunkach szczególnych wskazując, że nie udokumentowała ona co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. W ocenie ZUS nie stanowi okresu pracy w szczególnych warunkach czas zatrudnienia w/w w Zespole (...) w R. od 1 sierpnia 1978 r. do 8 października 1984 r., od 6 grudnia 1986 r. do 12 maja 1987 r. i od 5 marca 1990 r. do 31 grudnia 2008 r., albowiem z przedłożonej dokumentacji dotyczącej pracy na stanowisku technika fizjoterapii wynika, że wnioskodawczyni nie wykonywała stale

pracy narażającej na działanie promieniowania jonizującego lub narażającej na działanie pól elektromagnetycznych w zakresie od 0,1 do 300000 MHz w strefie zagrożenia wymienionej w wykazie A dział XIV poz. 4 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Od powyższej decyzji B. O. złożyła odwołanie, kwestionując zawarte w niej rozstrzygnięcie w przedmiocie rekompensaty. Odwołująca się wskazała, iż niezasadnie nie zostały uznane jako praca w warunkach szczególnych okresy zatrudnienia w Zespole (...) w R.. Podczas wykonywania bowiem pracy była stale narażona na działanie promieniowania jonizującego lub pól elektromagnetycznych. Wnosiła o zmianę decyzji i uwzględnienie przy wyliczaniu emerytury rekompensaty z tytułu wykonywania pracy w warunkach szczególnych i zasądzenie na swą rzecz kosztów postępowania.

Ustanowiony w sprawie przez B. O. pełnomocnik podtrzymywał twierdzenia i wnioski zawarte w odwołaniu.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy domagał się jego oddalenia z przyczyn tożsamyh co wyrażone w zaskarżonej decyzji. Podnosił, że przedstawione zakresy czynności wskazują, iż wnioskodawczyni wykonywała szereg czynności o charakterze biurowo – administracyjnym. Nadto prowadziła zabiegi z kinezyterapii – ćwiczenia i masaż klasyczny. Tym samym nie wykonywała stale prac, o których mowa w wykazie A dział XIV poz. 4 rozporządzenia.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

B. O. urodziła się (...) Decyzją z dnia 31 marca 2017 r. przyznano jej prawo do emerytury w kwocie zaliczkowej w związku z osiągnięciem wieku emerytalnego, począwszy od 1 marca 2017 r. tj. miesiąca, w którym złożono wniosek o świadczenie. Ponieważ wnioskodawczyni kontynuuje zatrudnienie wypłata emerytury podlegała zawieszeniu.

We wniosku o emeryturę z dnia 3 marca 2017 r. w/w domagała się również przyznania prawa do rekompensaty a na okoliczność wykonywania pracy w warunkach szczególnych przedstawiła świadectwo pracy. Zaskarżoną decyzją z dnia 31 marca 2017 r. ZUS odmówił jednak powyższego, podnosząc, że wnioskodawczyni nie udokumentowała co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Zdaniem organu rentowy nie stanowi takiego zatrudnienia czas pracy w/w w Zespole (...) w R. od 1 sierpnia 1978 r. do 8 października 1984 r., od 6 grudnia 1986 r. do 12 maja 1987 r. i od 5 marca 1990 r. do 31 grudnia 2008 r.

B. O. w Zespole (...) w R. zatrudniona została od 1 sierpnia 1978 r. na stanowisku technika fizjoterapii. Przez 20 lat wykonywała pracę w R. a następnie w ośrodku rehabilitacji w S.. Do obowiązków wnioskodawczyni jako technika fizjoterapii należała obsługa fizykoterapii czyli wykonywanie zabiegów z elektroterapii, ultradźwięków, pola elektromagnetycznego niskiej i wysokiej częstotliwości, światłolecznictwa tj. laser, promienie ultrafioletowe (kwarcowe) i podczerwone oraz obsługa sali gimnastycznej. Nie wykonywała masaży.

Z uwagi na dużą liczbę pacjentów wymagających rehabilitacji – dorosłych i dzieci, w jednym czasie obsługiwała pacjentów na sali gimnastycznej zlecając im ćwiczenia do samodzielnego wykonania i pomagając w ich wykonaniu oraz wykonywała zabiegi fizykoterapii - podłączała pacjentów do urządzeń typu terapuls czy diatermia, obsługiwała też urządzenia i czuwała nad przebiegiem zabiegu. Urządzenia te znajdowały się w tym samym pomieszczeniu, w którym prowadzona była kinezyterapia. Tam też usytuowane było biurko, przy którym wnioskodawczyni w dokumentacji zapisywała pacjenta na zabiegi a następnie w kolejnych dniach odnotowywała obecność pacjenta na zabiegu i potwierdzała jego wykonanie. Obowiązywał ją pięciogodzinny dzień pracy z uwagi na szkodliwość warunków wykonywania pracy – działanie pola elektromagnetycznego.

Od stycznia 1999 r. B. O. przeszła do ośrodka w S. Przychodni (...)/Zakładowej w S. M.. gabinetu fizjoterapii, gdzie wykonywała tożsame czynności.

Wnioskodawczyni obsługiwała wszystkie urządzenia – terapuls, diatermię krótkofalową, laser, kwarcówkę, ultradźwięki. Urządzenia włączane były rano i pracowały przez cały dzień. Wnioskodawczyni stale była narażona do

działanie fal i pól emitowanych przez te urządzenia. W ciągu dwóch zmian każdego dnia przyjmowano ponad 100 pacjentów, na jednej zmianie natomiast pracował jeden lub dwóch pracowników.

Urządzenia do zabiegów fizykoterapii zawsze znajdowały się obok miejsca, w którym prowadzone były ćwiczenia z pacjentami, tak aby pracownik mógł w jednym czasie pracować z kilkoma pacjentami. Sala gimnastyczna była bezpośrednio przy polu magnetycznym chociaż w obrębie sali była pośrednia strefa zagrożenia. Jednakże wnioskodawczyni aby podłączyć pacjenta do urządzenia a następnie kontrolować przebieg zabiegu i odłączyć pacjenta po wykonanym zabiegu, praktycznie cały czas znajdowała się w strefie zagrożenia. Również gdy odnotowywała obecność osoby na zabiegu i rodzaj wykonanego zabiegu, przebywała w pobliżu urządzeń a więc w polu zagrożenia.

B. O. w swojej pracy wykorzystywała urządzenia do rehabilitacji medycznej: Diatermia KF, Diamat, teraupuls FAMED GS – 200, magnetronik MF – 10 i tym samym wykonywała prace narażające ją na działanie pól elektromagnetycznych w zakresie od 0,1 do 300 000 MHz w strefie zagrożenia jak również na działanie promieniowania jonizującego – ultradźwięki i laser, naświetlanie kwarcowe, podczas wykonywania których była stale obecna przy pacjencie.

Razem z wnioskodawczynią pracowały A. F. i D. K. również zatrudnione jako technicy fizjoterapii oraz P. B. – przełożony w/w.

Pracodawca wydał B. O. świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych stwierdzając, iż od 1 sierpnia 1978 r. do 8 października 1984 r., od 6 grudnia 1986 r. do 12 maja 1987 r. i od 5 marca 1990 r. do 31 grudnia 2008 r. stale i w pełnym wymiarze czasu wykonywała prace narażające na działanie promieniowania jonizującego oraz prace narażające na działanie pól elektromagnetycznych w zakresie od 0,1 do 300 000 MHz w strefie zagrożenia – wykaz A dział XIV poz. 4 rozporządzenia z 7 lutego 1983 r., na stanowisku technika fizjoterapii.

(dowód: zeznania wnioskodawczyni B. O. k. 39 – 41 i k. 18 – 19, zeznania świadka A. F. k. 19 – 20, zeznania świadka D. K. k. 20 – 22, zeznania świadka P. B. k. 37 – 39, zaświadczenie z dn. 4.07.2017 r. k. 17, pismo z dn. 8.08.2017 r. k. 26, akta osobowe, dokumentacja w aktach ZUS)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o powołane dowody.

Jako jasne i logiczne uznał zeznania wnioskodawczyni B. O. odnośnie czynności jakie wykonywała w okresach spornych. Korelują one w pełni z zeznaniami świadków, którym Sąd również dał wiarę jako spójnym i znajdującym potwierdzenie w zebranej w sprawie dokumentacji. Świadczenie pracowali wspólnie z wnioskodawczynią a zatem posiadali wiedzę jakie obowiązki pracownicze na niej spoczywały i jak je realizowała.

Sąd dał również wiarę zebranych w sprawie dokumentom w tym przedłożonym do akt, zalegającym w aktach osobowych wnioskodawczyni oraz zgromadzonych przez organ rentowy, których treść i forma nie budziły wątpliwości.

Sąd zważył, co następuje:

W niniejszej sprawie kwestią zasadniczą do przesądzenia pozostawało roszczenie wnioskodawczyni B. O. przyznania jej prawa do rekompensaty w związku z wykonywaniem pracy w warunkach szczególnych, co miałoby wpływ na wysokość uzyskanej przez nią emerytury. Istotne pozostaje w tym względzie, iż wnioskodawczyni urodziła się (...) i nie ma przyznanej emerytury z tytułu wykonywania pracy w warunkach szczególnych. Prawo do emerytury nabyła w związku z osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego. Ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. Nr 237, poz. 1656) wprowadziła rekompensaty dla osób, które pracowały co najmniej 15 lat w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze a jednak nie nabyły z tego tytułu prawa do wcześniejszej emerytury. Rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego a zasady jej ustalania określa art. 22 ustawy.

Dokonując wykładni zarówno regulacji zawartych w ustawie o emeryturach pomostowych jak i ustawie o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 17 grudnia 1998 r. (Dz. U. z 2017r. poz. 1383), należy stwierdzić, iż ubezpieczonym, urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r., którzy legitymują się 15-letnim okresem pracy w szczególnych

warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, przysługuje prawo do tzw. rekompensaty. Istotne jest to, aby ten 15-letni okres pracy przypadła przed 1 stycznia 2009 r. oraz to, żeby istotnie praca w nim wykonywana miała szczególny charakter lub wykonywana była w warunkach szczególnych stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Rekompensata jest ustalana po złożeniu wniosku o nową emeryturę z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przez osobę, która osiągnęła powszechny wiek emerytalny i po przedłożeniu dokumentacji potwierdzającej wykonywanie przed dniem 1 stycznia 2009 r. pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, jeżeli wcześniej dokumentacja taka nie została przedłożona organowi rentowemu.

Ustalając okres pracy w warunkach szczególnych ZUS bierze pod uwagę tylko te okresy pracy, które są uznane za pracę w szczególnym charakterze i w szczególnych warunkach przez ustawę o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Niewątpliwie następuje tu odwołanie do treści art. 32 ustawy o emeryturach i rentach, który w ust. 4 stanowi, iż wiek emerytalny, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wykonującym pracę w warunkach szczególnych przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych. Ustawa emerytalna nie zawiera katalogu prac uznawanych za wykonywane w szczególnych warunkach, odsyłając w tej mierze do przepisów wydanego przez Radę Ministrów w dniu 7 lutego 1983 r. rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.), które szczegółowo określa warunki nabycia prawa do emerytury w wieku obniżonym. Stosownie do jego § 4 ust. mężczyzna, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat a kobieta odpowiednio osiągnęła wiek 55 lat i ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach

Wobec powyższego, w świetle przepisów prawa materialnego, tj. art. 32 ustawy emerytalnej oraz uregulowań powołanego rozporządzenia istotnymi warunkami, jakie winny być ustalone dla stwierdzenia prawa ubezpieczonego do rekompensaty są ustalenia co do tego, jakiego rodzaju prace wykonywał, czy były one równoznaczne z pracami wymienionymi w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia, a także, czy prace te były wykonywane stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Odnosząc powyższe do okoliczności ustalonych w sprawie, należy stwierdzić, iż B. O. w okresach spornych – wskazanych w świadectwie pracy przez pracodawcę, a to od 1 sierpnia 1978 r. do 8 października 1984 r., od 6 grudnia 1986 r. do 12 maja 1987 r. i od 5 marca 1990 r. do 31 grudnia 2008 r. zatrudniona jako technik fizjoterapii istotnie, stale i w pełnym wymiarze czasu wykonywała prace narażające na działanie promieniowania jonizującego oraz prace narażające na działanie pól elektromagnetycznych w zakresie od 0,1 do 300 000 MHz w strefie zagrożenia. Prace zaś takie ujęte w wykazie A dział XIV poz. 4 powołanego wyżej rozporządzenia z 7 lutego 1983 r.

Jak zostało ustalone, do jej obowiązków należała fizykoterapia czyli wykonywanie zabiegów z elektroterapii, ultradźwięków, pola elektromagnetycznego niskiej i wysokiej częstotliwości, światłolecznictwa tj. laser, promienie ultrafioletowe (kwarcowe) i podczerwone oraz obsługa sali gimnastycznej, na której pacjenci wykonywali ćwiczenia. Nie wykonywała masażu. W tym samym czasie obsługiwała pacjentów na sali gimnastycznej zlecając im ćwiczenia do samodzielnego wykonania i pomagając w ich wykonaniu oraz wykonywała zabiegi fizykoterapii - podłączała pacjentów do urządzeń typu terapuls czy diatermia, obsługiwała też urządzenia i czuwała nad przebiegiem zabiegu.

Ustalono nadto, że urządzenia te pracowały przez cały dzień - w ciągu dwóch zmian każdego dnia przyjmowano ponad 100 pacjentów, a zatem wnioskodawczyni stale była narażona do działania fal i pól emitowanych przez te urządzenia. Istotne było to, że urządzenia do zabiegów fizykoterapii zawsze znajdowały się obok miejsca, w którym prowadzone były ćwiczenia z pacjentami – kinezyterapia. Sala gimnastyczna była bezpośrednio przy polu magnetycznym chociaż w obrębie sali była pośrednia strefa zagrożenia. Jednakże wnioskodawczyni aby podłączyć pacjenta do urządzenia a następnie kontrolować przebieg zabiegu i odłączyć pacjenta po wykonanym zabiegu, znajdowała się w strefie

zagrożenia. Również gdy odnotowywała obecność osoby na zabiegu i rodzaj wykonanego zabiegu, przebywała w pobliżu urządzeń a więc w polu zagrożenia -tam usytuowane było biurko, przy którym uzupełniała dokumentację.

Jak wyjaśnił pracodawca, B. O. w pracy wykorzystywała urządzenia do rehabilitacji medycznej jak: Diatermia KF, Diamat, tera puls FAMED GS – 200, magnetronik MF – 10, które emitują promieniowanie bądź wytwarzają pole elektromagnetyczne. Tym samym wykonywała prace narażające ją na działanie pól elektromagnetycznych w zakresie od 0,1 do 300 000 MHz w strefie zagrożenia jak również na działanie promieniowania jonizującego – ultradźwięki i laser, naświetlanie kwarcowe, podczas wykonywania których była stale obecna przy pacjencie.

O takich warunkach świadczenia przez nią obowiązków pracowniczych zeznawał przełożony wnioskodawczyni, który nadzorował przeprowadzane w tym zakresie pomiary, w strefie zagrożenia. Pracodawca potwierdził powyższe w wydanym jej świadectwie pracy w warunkach szczególnych. O szczególnych warunkach jej pracy świadczy również pięciogodzinny dzień pracy. Sąd Okręgowy stoi na stanowisku, że praca wykonywana w takich warunkach nie pozostaje bez wpływu na szybsze obniżenie zdolności do świadczenia pracy jak również wymaga wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne, a w konsekwencji uzasadnia uznanie jej za pracę wykonywaną w warunkach szczególnych.

Uwzględniając uprzednie należy stwierdzić, że od 1 sierpnia 1978 r. do 8 października 1984 r., od 6 grudnia 1986 r. do 12 maja 1987 r. i od 5 marca 1990 r. do 31 grudnia 2008 r. B. O. stale i w pełnym wymiarze czasu wykonywała pracę w warunkach szczególnych. Sporne czasokresy przekraczają znacznie wymagane przepisami 15 lat. Tym samym należało uznać, iż sporna przesłanka stażu pracy w szczególnych warunkach została przez wnioskodawczynię wykazana.

Czyniąc powyższe rozważania Sąd Okręgowy doszedł też do przekonania, że uzyskanie przez wnioskodawczynię prawa do emerytury w związku z osiągnięciem wieku emerytalnego, nie skorzystanie z prawa przejścia na emeryturę w wieku obniżonym z tytułu wykonywania pracy w warunkach szczególnych, który to staż pracy ustalono w niniejszym postępowaniu, uzasadnia przyznanie B. O. zwiększenia świadczenia w formie rekompensaty.

Rekompensata, która stanowi odszkodowanie za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze dla osób, które nie nabyły prawa do emerytury pomostowej, powinna być wnioskodawczyni przyznana, powinna być doliczona do świadczenia emerytalnego i powodować jego zwiększenie. Przemawia za tym przede wszystkim cel takiej rekompensaty.

W tym miejscu warto jeszcze odwołać się do wyroku Sądu Apelacyjnego w G. z 17 grudnia 2015 r. III AUa 717/15 lex nr 1964970, w którym Sąd ten stwierdził, że celem rekompensaty jest złagodzenie skutków utraty możliwości przejścia na wcześniejszą emeryturę przed osiągnięciem wieku emerytalnego przez pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach. Nie polega ona jednak na stworzeniu możliwości wcześniejszego zakończenia aktywności zawodowej, ale na odpowiednim zwiększeniu podstawy wymiaru emerytury z FUS, do której osoba uprawniona nabyła prawo po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego.

Skutkiem uprzedniego koniecznym stała się zmiana po myśl art. 477¹⁴ § 2 kpc stanowiska ZUS wyrażonego w zaskarżonej decyzji i przyznanie B. O. prawa do rekompensaty.

Orzeczenie o kosztach zastępstwa procesowego na rzecz wnioskodawczyni oparto na zasadzie art. 98 kpc, art. 108 oraz § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1800).